

Σημειώματα *Ἡ θράκη ἐκάλυψε τὰς ἱστορίας τῆς παλαιᾶς κ.* 365
Κουρτίδης συγγράμει τὸν ἱστορικὸν καὶ θεογραφικόν
 τῶν μυστηρίων αὐτῆς, καὶ τὴν τεσσαρακονταετὴ πνευματικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀκαμά-
 του Ιατροφιλοσόφου κ. Ἀχιλλ. Δ. Σαμοθράκη, ἱστορικοῦ καὶ τούτου τῆς Θράκης
 καὶ συνεργάτου τοῦ *Ἀρχείου*, τοῦ ὁποῦ δημοσιεύεται εἰς τὸν παρόντα τόμον τὸ
 Γεωγραφικὸν καὶ Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Θράκης. Καὶ ὁ εἰς καὶ ὁ ἕτερος μεγάλας
 προσέφερον ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἱστορίας τῆς Θράκης καὶ ἡ Θράκη σε-
 μνύνεται διὰ τὰς τόσον καρποφόρους ἐργασίας των, ποὺ θ' ἀποτελοῦν μνημεῖα ἀλη-
 θινὰ ἱστορικῆς προσπάθειας. Τὸ *Ἀρχεῖον* Θράκης ὑπερήφανον διὰ τοὺς ἐξέχοντας
 πνευματικούς ἡγέτας τῆς συγχρόνου Θράκης καὶ συνεργάτας του, τοὺς συγκαίρει καὶ
 εὐχεται νὰ ἴδῃ αὐτοὺς ἐκτυπώνοντας καὶ τὰς ἄλλας ἐργασίας των.

Πολ. Παπαχριστοδούλου

Β') Τῇ 18ῃ Μαΐου τοῦ 1940, κατὰ τὰ γραφόμενα τῶν ἐν Ἀλεξανδρουπόλει ἐφη-
 μερίδων, ὁ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ *Μορφωτικὸς Σύλλογος* τιμῶν τὴν ἐπὶ τεσσαρακον-
 ταετίαν συγγραφικὴν καὶ κοινωνικὴν δρᾶσιν τοῦ συμπολίτου Ἀχιλλέως Σαμο-
 θράκη, Ιατροῦ, διοργάνωσεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ κινηματοθεάτρου τῶν Ἑλλήνων
 πανηγυρικὴν ἐορτὴν, καθ' ἣν παρισταμένου πολλοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου καὶ
 τῶν θρησκευτικῶν, διοικητικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν ἐψάλλσαν ᾠσματα, ἀπηγ-
 γέλθησαν ποιήματα, παρεστάθησαν πλαστικαὶ εἰκόνες ἐκ τῆς Θρακοελληνικῆς μυ-
 θολογίας καὶ ἐχορεύθησαν ἔθνικοι χοροὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ αὐ-
 τῆς γυμνασίου. Τὸν πανηγυρικὸν ἐξεφώνησεν ὁ ἐν τῷ γυμνασίῳ καθηγητὴς κ. Γ.
 Μαρμελῆς ἐξάρας τὴν συγγραφικὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ἄλλην κοινωνικὴν δρᾶσιν τοῦ
 ἐπιλέκτου Θρακῆς (ἐξ Αἰνίου) Ὁ Σαμοθράκη εἶναι γνωστός εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν
 Ἑλληνικὸν κοινὸν ὡς συγγραφεὺς διαφόρων ἱστορικῶν καὶ Ιατρικῶν μελετῶν καὶ
 ὡς συντάκτης τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἑγκυκλοπαιδείας. Ἐσχάτως πρὸς ταῖς ἄλ-
 λαις Θρακικαῖς μελέταις καταχωρισθεῖσαι ἐν τῷ *Ἀρχεῖῳ* καὶ τοῖς *Θρακικοῖς* ἐξέ-
 δωκε καὶ τὸν πρῶτον τόμον τῆς ἱστορίας τῆς Θράκης ἀπὸ τοῦ παρόντος δὲ τόμου
 ἤρξατο ἐκτυπούμενον ἐν τῷ *Ἀρχεῖῳ* τὸ μέγα ἱστορικὸν καὶ γεωγραφικὸν τῆς Θρά-
 κης λεξικόν.

Ὡσαύτως τῇ 21ῃ Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὀνομαστικῇ ἐορτῇ τοῦ ἐν Σουφλίῳ
 διαμένουτος Ἀδριανουπολίτου Ιατροῦ Κωνσταντίνου Κουρτίδου, οἱ αὐτόθι ἐπιστή-
 μονες καὶ διανοούμενοι ἐπεσέψαντο ἐν σώματι τὸν ἐορτάζοντα καὶ συνεχάρησαν
 αὐτὸν διὰ τὴν ἐπὶ πεντηκονταετίαν συγγραφικὴν του ἐργασίαν καὶ τὴν ἐν γένει ὡς
 Ιατροῦ καὶ πολιτικοῦ δρᾶσιν του. Ἡ διοικοῦσα τὸν δῆμον ἐπιτροπεία ἐπέδωκεν
 αὐτῷ, προσφωνοῦντος τοῦ δημάρχου, τιμητικὸν ψήφισμα, δημοσιευθὲν καὶ εἰς ἐφη-
 μερίδας τῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης Ὁ κ. Κουρτίδης εἶναι γνωστός διὰ τε τὰς
 ἱστορικὰς καὶ λαογραφικὰς του περὶ Θράκης μελέτας, αἵτινες ἀφθονοῦσιν εἰς τε τὰ
Θρακικά καὶ τὸ *Ἀρχεῖον* καὶ τὴν ὀγκώδη του ἱστορίαν τῆς Θράκης. Οὐχ ἥττον
 ἔδρασε καὶ ὡς πολιτικὸς ἐκλεγείς βουλευτὴς καὶ γερουσιαστὴς τοῦ νομοῦ Ἐβρου
 καὶ διατελέσας ἐπὶ τινὰ χρόνον καὶ διοικητὴς Θράκης ὡς πρόεδρος ὑπουργός.

Τὸ *Ἀρχεῖον* μετ' ἑμοῦ συγκαίρον ἀμφοτέρους τοὺς ἐκλεκτοὺς Θρακὰς συνερ-
 γάτας του εὐχεται αὐτοῖς ὑγίαν, ὅπως ἐορτάσωσι καὶ ἄλλας ἐπετηρίδας των.

Μυρτίλ. Κ. Ἀποστολίδης

5. Τ' ἀναστενάρια εἰς Ρουμανίαν

Πολλὰ ἔχουσι μέχρι σήμερον γραφῇ περὶ τῶν ἀναστεναρίων, παρὰ ταῦτα ὅμως
 πολὺ ὀλίγα γνωρίζομεν περὶ αὐτῶν, λόγῳ τοῦ μυστηριακοῦ των χαρακτῆρος. Ἐνα-
 ζήθημα, τὸ ὁποῖον πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ μελετηθῇ εἶναι ἡ τοπικὴ ἔκτασις τοῦ ἐθίμου
 τούτου. Ἦδη ὁ Βούλγαρος καθηγητὴς Αἰγαουδoff ὑπέδειξεν ὅτι τὸ ἔθιμον ὑπάρ-

Ν. Γ. Ζ. Β. 600/20/21

Ἀρχεῖον Θράκης
 Λαογραφικὴ καὶ
 Γεωγραφικὴ ἑταιρεία
 Ἀθῆναι τ. 2!

1940-1941

ν. 365-367

(ἀποδυνάμει)

χει εἷς τι χωρίον Οὐρχάρι τῆς Βουλγαρικῆς Μακεδονίας, πιθανώτατα δὲ κατὰ τὸν Δεληγιάννην μετεφέρθη ἐκεῖ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων προσφύγων τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, οἱ ὅποιοι μετὰ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ἐτέλουν εἰς τὰς παλαιὰς ἐστίας των τὰ ἀναστενάρια ¹.

Ἐθιμον ἀνάλογον πρὸς τὰ ἀναστενάρια ἀναφέρει ἐπίσης καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς εἰς τὰς ἐφημερίδας του ² εἰς τὴν ρουμανικὴν μονὴν τοῦ Νιάμτζου παρὰ τὸ χωρίον Πασκάνι. Διατρίβων ὁ Κωνσταντῖνος Καρατζᾶς τὸ 1780 εἰς Πασκάνι ἐπεσκέφθη τὴν μονὴν τοῦ Νιάμτζου, ἣτις ἐώρταζε κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Ἀναλήψεως, περιγράφων δὲ τὴν μονὴν καὶ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἰδιαιτέρως τὸν ἡγούμενον Παῖσιον ὀμιλεῖ καὶ περὶ τῆς ἐκεῖ εὐρισκομένης θαυματουργοῦ εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, περὶ ἧς ἀναφέρει τὰ ἑξῆς: «...Εἶναι δὲ μία ἀπὸ ἐκείνας ποὺ εἶχον οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλεῖς τῶν Ρωμαίων καὶ ἐκρεμῶντες αὐτὰς εἰς κοντάρια ἐν εἵδει παῖρακίων. περιερχοντο τὰ τεῖχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κάμνοντες λιτανεῖας. Ἦταν δὲ μιά πῆχυν τὸ ὕψος, μὲ ἀνάλογον πλάτος, καὶ ἄνωθεν εἶχε μίαν τρύπαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἦτο ἀπερασμένος ἓνας χαλκᾶς σιδηροῦς καὶ ἐξ αὐτοῦ τὴν ἐξήρχησαν εἰς τὰ κοντάρια καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἐν μέρος ἦτο ἡ εἰκὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μὲ κάμπουσας ἀράδες γράμματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἀντιγράφας ἐξαπέστειλα τῷ πατρί μου, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος ἦτον ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Γεωργίου» ³.

Περιγράφων περαιτέρω τὴν ἐορτὴν ὁ Καρατζᾶς ἀναφέρει ὅτι εἰς παλαιότερας ἐποχὰς ἡ θαυματουργὸς αὕτη εἰκὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως ἀνηρπάζετο κατὰ τὴν ὥραν τῆς λιτανείας ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἱερέων ὑπὸ δύο ἐνθουσιῶντων, οἱ ὅποιοι ἔτρεχαν εἰς τὰ ὄρη: «Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι ἐπὶ τῶν ἄλλων ἡγουμένων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πανηγύρεως εὐγάζοντες οἱ ἱερεῖς τὴν ἁγίαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸν ἁγιασμόν, τὴν ἤρπαζαν ἀπὸ τὰς χεῖρας των δύο ἐνθουσιασμένοι καὶ ἔτρεχαν εἰς τὰ βουνά, λέγοντες οἱ παρισταμένοι καὶ οἱ μοναχοὶ ὅτι εἶναι τερατοῦργημα τῆς ἁγίας εἰκόνος, καὶ ἐπροξενούσαν σκάνδαλον εἰς τοὺς ξένους ὅπου ἤρχοντο. Λέχους καὶ ἄλλους καὶ ἐγένετο παίγνιον ἢ ἄγ' αὖ πῶς τις μᾶς, ἐπὶ δὲ τοῦ κυρτοῦ Παῖσιου τοῦτο τὸ ἄσπονον δὲν ἠκολούθησε, μὲ τὸ νὰ εἴη εὐγαλε μόνος του μετὰ τοῦ διαδόχου του, καίτοι προβεβηκὼς τῇ ἡλικίᾳ καὶ πάσχων ἀπὸ ποδάγραν. Ἐγινε δὲ καὶ ὁ ἁγιασμός μὲ ἄκραν ἡσυχίαν, καὶ οὕτως πανηγυρίζοντες καὶ ἡμεῖς ἐμείναμεν δύο νύκτας εἰς τὸ μοναστήρι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐπιστρέψαμεν εἰς τὰ ὁσπήτια μας» ⁴.

Τὸ ἀνωτέρω περιγραφόμενον λίαν ἀτελῶς δυστυχῶς ἔθιμον ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἀναστενάρια τῆς Θράκης. Δὲν ἀναφέρεται μόνον ὁ χορὸς τῆς φωτιᾶς, ὁ ὅποιος πιθανῶς θὰ ὑπῆρχεν εἰς παλαιότερας ἐποχὰς. Ἐπίσης δὲν τελεῖται κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ἀλλὰ τῆς Ἀναλήψεως. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Θράκην ἀναφέρεται ἡ τελετὴ τῶν ἀναστεναρίων καὶ κατ' ἄλλας ἐορτάς, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, τοῦ προφήτου Ἠλία, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου ⁵, αἱ ὅποιοι ἐορτάζονται κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας Μάιον, Ἰούνιον, Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, ὁπότε ἐορτάζεται καὶ ἡ ἐορτὴ τῆς Ἀναλήψεως. Ὡς συνέβη νὰ εἴπω ἐπὶ τῷ παρόντι

1) Β. Ν. Δεληγιάννη, Τὰ ἀναστενάρια (Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ Ε' 1938—39) (131—132).

2) Περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Καρατζᾶ καὶ τῶν «Ἐφημερίδων» του βλ. E. Hurmuzaki, Dommente Privitoare la Ishria Românilor τόμ. Β' Dommente grecesti ἐκδ. Παπαδοπούλου—Κεραμέως Βουκουρέστι 1909.

3) Κ. Καρατζᾶ, Ἐφημερίδες. Ἐν Ε. Hurmuzaki, ἐνθ' ἄν. σ. 109.

4) Κ. Καρατζᾶ, ἐνθ' ἄν. σελ. 110.

5) Β. Ν. Δεληγιάννη, ἐνθ' ἄν. σ. 129.

σχέτικα πρὸς τὴν προειδωμένην ῥομαντικὴν εἰδίαν ἀναγκαῖον
φύγειν ὑπὸ Καρατζᾶ, οὐκ ἐπὶ τῇ (λοπιμῇ αὐτῆς εἰκόνος)
καὶ τῇ χύρᾳ, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκτείνεται ἡ εἰκὼν ἀπὸ τῆς
νὰ δὴν ἀρρεφῆς εἰς τὴν ἐξῆς καὶ ἐπὶ τῇ εἰκόνι
τῇ ἀναστεναρίᾳ εἰς τὴν Βαλκανικὴν χερσονῆσον
Ν. Τ. Ζεβρυῶτος